

POLITIET

Rushåndhevingsutvalget
Postboks 8005 DEP

Deres referanse:
23/4004

Vår referanse:
23/233936

Sted, dato:
Ski, 01.12.2023

Innspill til Rushåndhevingsutvalget

Det vises til Rushåndhevingsutvalgets brev av 20. oktober 2023, hvor det innen 1. desember s.å. bes om innspill til utvalgets oppdrag.

Nedenfor følger Øst politidistrikts merknader til enkelte utvalgte emner.

1. Lovregulering av en straffeutmålingsordning for rusavhengiges befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk

Det er tilstrekkelig handlingsrom innenfor gjeldende regelverk for at reaksjonsfastsettelsen overfor rusavhengige, for bruk og befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk, kan fastsettes i tråd med intensjonen om at rusavhengige primært skal møtes med helsehjelp og ikke følbare straffereaksjoner. I dette perspektivet synes lovregulering av en straffeutmålingsordning hvor det normalt skal reageres med straffutmålingsfracfall eller påtaleunntatelse lite hensiktsmessig.

En vil dog bemerke at erfaringsmessig ser en at rusmisbrukere – også i tilfeller der den enkelte er motivert for å bryte ut av avhengighetsforholdet – har behov for faste rammer og en nokså bestemt oppfølging for å bryte sitt etablerte handlingsmønster og unngå tilbakefall. Med dette utgangspunktet – også i et behandlingsperspektiv – er det viktig med en strafferettslig tilnærming som muliggjør at helsehjelpen tilbys innenfor visse forpliktende rammer for overtrederen, slik at den så langt som mulig får ønsket effekt.

Videre vil lovregulering av en straffeutmålingsordning som i praksis ikke vil ha noen opplevde konsekvenser for lovbryteren, kunne forsterke en feiloppfatning enkelte synes å ha om at visse narkotikaovertridelser er avkriminalisert. Slike feiloppfatninger, særlig blant unge, er svært uheldig, da en i praksis opplever at dette vanskeliggjør politiets forebyggende arbeid på feltet.

2. Rettslig avgrensning av begrepet rusavhengig m.v

Utviklingen i Høyesterettspraksis knyttet til reaksjonsfastsettelse i saker angjeldende rusavhengiges befatning med narkotika til egen bruk, samt Riksadvokatens etterfølgende

ØST POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 3390, 1402 Ski / Besøk: Vestveien 16, 1400 Ski / (+47) 64 99 30 00

post.ost@politiet.no / Organisasjonsnummer 974760584

retningslinjer, innebærer at både reaksjonsfastsettelsen samt politiets- og påtalemyndighetens prosessuelle handlingsrom knyttes til skjønsmessige begreper uten tilstrekkelig presist rettslig innhold. I praksis medfører dette bl.a. utfordringer knyttet til i hvilken grad en skal bruke ressurser på å avklare hvorvidt og i hvilken grad en mistenkt er rusavhengig, spenningsforholdet til selvinkrimineringsvernet, veiledende grenser (terskelverdier) etablert av Høyesterett og hva som skal anses som såkalte beskjedne overskridelser av disse, samt nevnte momenters betydning i forhold til forventet straffereaksjon og i vurderingen av eventuelle tvangsmidlers forholdsmessighet.

Det er hensiktsmessig med en nærmere avklaring av innholdet i begrepet "rusavhengig", herunder se nærmere på hvilke beviskrav som bør gjelde for vurderingen og hvordan bevisvurderingen kan operasjonaliseres på en hensiktsmessig måte. Dette særlig for politiets førstelinje hvor skjønnsutøvelsen primært må baseres på det foreliggende situasjonsbildet, med begrenset rom for å supplere vurderingsgrunnlaget med ytterligere bakgrunnsinformasjon (relevant historikk i straffe- eller behandlingssporet).

Videre bør en se nærmere på i hvilken grad begrepets innhold på strafferettens område, samsvarer med helsevesenets bruk av lignende begreper. F.eks. begreper og vurderingskriterier helsevesenet bruker i vurderingen av hvorvidt man kvalifiserer for helsefaglige tjenester relatert til rusavhengighet. Dette særlig sett i lys av at dreiningen i den strafferettslige tilnærmingen til aktuelle saker, er basert på tanken om at rusavhengige i alminnelighet skal møtes med helsehjelp.

3. Strafferettslig tilnærming til personer med begynnende rusavhengighet

En stiller videre spørsmål ved hvorvidt en gradering av avhengighet, med nærmere angitte retningslinjer for den strafferettslige tilnærmingen til ulike grader av avhengighet, er hensiktsmessig. En antar at en slik tilnærming vil gjøre regelverket vanskelig å praktisere, særlig for politiets førstelinje.

Dreiningen i den strafferettslige tilnærmingen til rusavhengiges befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk, bør primært omfatte brukere som er rusbelastet i slik grad at straff ikke vil ha ønsket preventiv effekt og hvor behandling anses som hensiktsmessig, både for den enkelte og ut fra et samfunnsperspektiv.

4. Hvilken mengde narkotika skal anses å være til egen bruk - Fastsetting av terskelverdier

Etter distriktets oppfatning synes terskelverdiene generelt å være satt for høyt – at disse i større grad bør reflektere mengden stoff som utgjør en brukerdose for de ulike stoffene. Videre at man ved fastsettingen også må ta hensyn til de enkelte stoffenes farlighetsgrad m.m. Det bør f.eks. differensieres mellom amfetamin og heroin, hvor terskelverdien p.t. er satt til fem gram for begge stoffene.

Med hilsen

Morten Reppen

*Assisterende enhetsleder, Felles enhet for
påtale*